

Onderwerp
PS mededeling Duurzaamheidsprogramma Infrastructuur

Kern mededeling:

Wij hebben ingestemd met het Duurzaamheidsprogramma Infrastructuur als uitwerking van de afspraak in het coalitieakkoord. Door uitvoering van dit programma geeft de provincie inhoud aan haar ambitie een circulaire en energie neutrale provincie te worden.

De financiële gevolgen zijn verwerkt in de begroting. De bijbehorende indicatoren worden verwerkt in de begroting 2021.

Mededeling:

DUURZAME INFRASTRUCTUUR

Provincie Flevoland heeft in de Omgevingsvisie FlevolandStraks uitgesproken dat zij het goede voorbeeld wil geven als een circulaire en energie neutrale provincie. Dit is als volgt verwoord: "We geven als provinciale organisatie het goede voorbeeld van inkoop tot aanbesteding. Waar mogelijk zetten we zelf de stap naar circulair. Het zijn mogelijkheden waarmee we de vraag stimuleren naar groene grondstoffen en gebruikte materialen. [...] De provinciale organisatie wordt energieneutraal. We doen dit door onze eigen energie op te wekken en minder energie te gebruiken. [...] Het verminderen van de CO2-uitstoot is ons vertrekpunt bij het ontwerpen, aanleggen, beheren en onderhouden van onze (vaar)wegen."

Ook is in het coalitieakkoord opgenomen dat we steeds verdere stappen nemen om de CO2-voetafdruk van de provinciale infrastructuur verder terug te brengen, onder andere door met nieuwe technologieën de mogelijkheden te benutten voor energieopwekking of hergebruik van materialen.

Het duurzaamheidsprogramma geeft dus invulling aan de doelen uit de Omgevingsvisie en is de uitwerking van het coalitieakkoord. Het programma richt zich op de volgende punten:

1. Focus op de CO2-reductie van de (grote) materiaalstromen

Het programma richt zich met name op het reduceren van CO2. Het doel is om 20% CO2 te reduceren in 2020 t.o.v. 1990 (32% in 2027 & 49% in 2034). Het afgelopen jaar is inzicht gecreëerd in de CO2-uitstoot en zijn de eerste maatregelen voor de grootste materiaalstromen (asfalt & beton) genomen om de uitstoot te reduceren. Ook brandstof is een grote veroorzaker van CO2 en hiervoor zijn ook maatregelen genomen om het gebruik van schonere brandstoffen te stimuleren. De komende jaren wordt deze lijn voortgezet.

2. Van maatregelen naar doelstellingen

Het doel is om toe te werken naar het omschrijven van reductiedoelen voor de diverse materialen en dit functioneel op te nemen in contracten. Het thema CO2 is herkenbaar en uitvoerbaar voor de markt. Als provincie willen we de markt bewegen CO2-uitstoot zoveel mogelijk te beperken, door doelstellingen op te nemen als standaard in onze werkwijze.

1. Op weg naar Circulaire & Energieneutrale Infra

Naast het thema CO2 wordt aandacht besteed aan circulaire en energieneutrale infrastructuur. Bij circulariteit staat het terugdringen van het gebruik van

Registratienummer

2490944

Datum

15 oktober 2019

Afdeling/Bureau

INFRA

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Reus, J. de

Ter kennisname aan PS en

burgerleden

primaire grondstoffen en hergebruiken van afvalstromen centraal. Het eerste doel is om in 2027 voor 25% gebruik te maken van secundaire en/of groene grondstoffen. De wens is om toe te groeien naar een circulaire infrastructuur waar zo min mogelijk primaire grondstoffen worden gebruikt bij de aanleg, het beheer en onderhoud. Daarnaast is het streven om zoveel mogelijk afvalstromen her te gebruiken of te laten hergebruiken.

Indicatoren

Als organisatie zullen we twee indicatoren jaarlijks rapporteren om de voortgang van de doelstellingen te monitoren. Deze indicatoren zijn als volgt:

Indicator	CO ₂ -reductie	Gebruik secundaire grondstof
Norm	32% in 2027	25% in 2027

Marktontwikkelingen en andere overheden

Het focussen op de thema's CO₂ en circulariteit is een ontwikkeling die ook wordt gezien bij de markt, andere provincies en wegbeheerders. De exacte strategie en focus aan deze thema's en specifieke maatregelen wisselen per marktpartij en overheidspartij. Met dit duurzaamheidsprogramma sluit de provincie hier goed op aan en kan het ook maximaal leren van de ontwikkelingen bij andere partijen. Een belangrijk aandachtspunt vanuit de markt is dat de provincie ook moet zorgen voor genoeg beschikbare afvalstromen voor de circulaire economie.

Middelen

Voor de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma zijn middelen nodig. Voor 2019 kan het incidenteel beschikbaar gestelde budget voor duurzaamheid gebruikt worden. Voor 2020 en verder is het budget voor het verduurzamen van de provinciale infrastructuur begroot op € 600.000 per jaar. Als dit wordt afgezet tegen de gemiddelde jaarlijkse investering aan de provinciale infrastructuur van ruim € 50 mln. per jaar is de bijdrage om de duurzaamheid doelstellingen te realiseren ongeveer 1%. Het benodigde budget is opgenomen in de begroting.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Duurzaamheidsprogramma afdeling Infra	2364986	Uitgesteld openbaar
Duurzaamheidsprogramma afdeling Infra (canvas)	2364991	Uitgesteld openbaar

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot

Duurzaamheidsprogramma infrastructuur 2019-2023

Edocs 2364986

De provincie Flevoland heeft de ambitie om structureel duurzamer te werken. We zijn ons bewust van het feit dat wat we doen een impact op het milieu en de omgeving heeft. Deze impact willen we graag verkleinen en zorgen dat een duurzame werkwijze de nieuwe standaard wordt. Daarom is een duurzaamheidsprogramma voor de provinciale infrastructuur opgesteld en gaan wij hier de komende jaren mee aan de slag.

Het duurzaamheidsprogramma is opgebouwd volgens de methode Program Canvas. Deze methode is gekozen om een volledig beeld te geven van het duurzaamheidsprogramma. Bij deze methode hoort een samenvatting met de 16 elementen van het programma, het canvas.

Dit document is de uitwerking van het canvas en bedoeld als uitleg bij de zaken die genoemd zijn op het canvas.

In het canvas worden de volgende 16 elementen benoemd;

Waartoe, de vraag waartoe mondt uit in de ambitie, die bestaat uit de context en de aanleiding. Dat is het verhaal over duurzaamheid van de provinciale infrastructuur. De volgende vraag is, **Hoe** gaan we de ambitie realiseren? De thema's strategie en de belanghebbenden leiden tot de doelen van het duurzaamheidsprogramma.

Het volgende element is het centrale deel van het duurzaamheidsprogramma, **Wat** moet er gebeuren om de doelen te behalen. Welke inspanningen en resultaten hebben we nodig om de baten, doelen en ambitie tot stand te brengen.

Na het beschrijven van de hierboven genoemde elementen worden een aantal ondersteunende elementen uitgewerkt. Namelijk de **Wie** (organisatie) gaat het programma realiseren en **Waar**mee (middelen). Als laatste volgen de elementen **Wat niet** (afbakening, ongewenste effecten) en **Waar**binnen (kansen, bedreigingen en randvoorwaarden).

De verschillende elementen worden in de volgende paragrafen beschreven en dit alles is het duurzaamheidsprogramma voor de provinciale infrastructuur voor de komende jaren (2019-2023).

Managementsamenvatting

Provincie Flevoland heeft in de Omgevingsvisie FlevolandStraks en het Coalitieakkoord uitgesproken dat zij het goede voorbeeld wil geven als een circulaire en energieneutrale provincie.

“We geven als provinciale organisatie het goede voorbeeld van inkoop tot aanbesteding. Waar mogelijk zetten we zelf de stap naar circulair. Het zijn mogelijkheden waarmee we de vraag stimuleren naar groene grondstoffen en gebruikte materialen. [] De provinciale organisatie wordt energieneutraal. We doen dit door onze eigen energie op te wekken en minder energie te gebruiken. [] Het verminderen van de CO₂-uitstoot is ons vertrekpunt bij ontwerpen, aanleggen en beheren en onderhouden van onze (vaar)wegen.”

Het duurzaamheidsprogramma (2019-2023) geeft invulling aan de doelen uit de Omgevingsvisie en het Coalitieakkoord voor de provinciale infrastructuur en is opgenomen in het actieplan Het Goede Voorbeeld. Het doel van het programma is om de doelstellingen te behalen door bewezen innovatie als standaardoplossingen toe te passen in projecten.

Het programma richt zich daarom op de volgende punten:

1. Focus op CO₂-reductie van de (grote) materiaalstromen
2. Van maatregelen naar doelstellingen
3. Op weg naar Circulaire & Energieneutrale Infra

1. Focus op de CO₂-reductie van de (grote) materiaalstromen

Het programma richt zich met name op het reduceren van CO₂. Het doel is om 25% CO₂ te reduceren in 2020 tov. 1990 (32% in 2027 & 49% in 2034). Het afgelopen jaar is inzicht gecreëerd in de CO₂-uitstoot en zijn de eerste maatregelen voor de grootste materiaalstromen (asfalt & beton) genomen om de uitstoot te reduceren. Ook brandstof is een grote veroorzaker van CO₂ en hiervoor zijn ook maatregelen genomen om het gebruik van schonere brandstoffen te stimuleren. De komende jaren wordt deze lijn voortgezet.

2. Van maatregelen naar doelstellingen

Het doel is om toe te werken naar het omschrijven van reductiedoelen voor de diverse materialen en dit op te nemen in contracten. Het thema CO₂ is herkenbaar en uitvoerbaar voor de markt. Als provincie willen we de markt bewegen CO₂-uitstoot zoveel mogelijk te beperken. Dit doen we door doelstellingen als standaard op te nemen in onze werkwijze.

3. Op weg naar Circulaire & Energieneutrale Infra

Naast het thema CO₂ wordt aandacht besteed aan circulaire en energieneutrale infrastructuur. Bij circulariteit staat het terugdringen van het gebruik van primaire grondstoffen en hergebruiken van afvalstromen centraal. Het eerste doel is om in 2027 voor 25% gebruik te maken van secundaire en/of groene grondstoffen. De wens is om toe te groeien naar een circulaire infrastructuur waar zo min mogelijk primaire grondstoffen worden gebruikt bij de aanleg en het beheer en onderhoud. Daarnaast is het streven om zoveel mogelijk afvalstromen her te gebruiken.

De provinciale infrastructuur moet ook bij dragen aan de energietransitie en het doel van de provincie om in 2030 energieneutraal te zijn. Als één van de grootste verbruikers van energie (+/- 50% van de totale provinciale organisatie) wil de afdeling Infra kartrekker zijn bij het opwekken van de energiebehoefte van de provinciale organisatie. Het streven is om toe te werken naar een efficiënte methode van opwekking en het voorkomen van versnippering. De investeringskosten zullen uiteindelijk terugverdiend worden en het zal op termijn geld op gaan leveren.

In het duurzaamheidsprogramma wordt 80% van de inspanningen ingezet op concrete maatregelen in de projecten. Dit wordt onderverdeeld in het verduurzamen van de projecten en het faciliteren van een aantal innovaties op het gebied van de grootste veroorzakers van CO₂. Het doel is om bewezen innovatieve technieken standaard uit te gaan voeren in alle projecten.

Indicatoren

Als organisatie zullen we twee indicatoren jaarlijks rapporteren om de voortgang van de doelstellingen te monitoren. Deze indicatoren zijn als volgt:

Indicator	CO ₂ -reductie	Gebruik secundaire grondstof
Realisatie (obv. budget)	32% in 2027	25% in 2027

De doelstellingen worden ontleend aan het landelijk en provinciaal beleid. Het huidige budget is daartoe niet toereikend waardoor de realisatie langzamer verloopt dan voorzien. Medio 2021 kan een duidelijker beeld gegeven worden over het behalen van de doelstellingen.

Cultuurverandering & Samenwerking

Naast het verduurzamen van de projecten wordt ingezet op een cultuurverandering in de organisatie. Door een verandering van denken zullen medewerkers meer kansen voor duurzaamheid zien op hun eigen vakgebied. Zonder deze cultuurverandering zullen de doelen niet behaald worden. Hiernaast wordt ingezet op samenwerking met andere overheden en marktpartijen. Door samenwerking vergroten medewerkers hun kennis en vertrouwen in het toepassen van nieuwe maatregelen.

Marktontwikkelingen en andere overheden

Het focussen op de thema's CO₂ en circulariteit is een ontwikkeling die ook wordt gezien bij de markt, andere provincies en wegbeheerders. De exacte uitwerking van deze thema's kan variëren per markt- en overheidspartij. Met dit duurzaamheidsprogramma sluit de provincie goed aan op de thema's CO₂ en circulariteit. Zo kunnen we ook maximaal leren van de ontwikkelingen bij andere partijen. Een belangrijk aandachtspunt vanuit de markt is dat de provincie ook moet zorgen voor genoeg beschikbare afvalstromen voor de circulaire economie. Zodat er voldoende aanvoer is om nieuwe grondstoffen te maken.

Middelen

Voor de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma zijn middelen nodig, zowel de inzet van mensen als de inzet van financiële middelen. Voor 2019 kan het incidenteel beschikbaar gestelde budget voor duurzaamheid gebruikt worden. Voor 2020 en verder is voor het verduurzamen van de provinciale infrastructuur 600k per jaar beschikbaar vanuit het coalitieakkoord. Als dit wordt afgezet tegen de gemiddelde jaarlijkse investering aan de provinciale infrastructuur van ruim € 50 mln. per jaar is de bijdrage om de duurzaamheid doelstellingen te realiseren ongeveer 1%.

Het realiseren van de doelen is afhankelijk van het toekennen van middelen. Het budget van 600k geeft de mogelijkheid om infra-projecten te verduurzamen en een aantal doelstellingen te gaan realiseren. De doelstellingen worden ontleend aan het landelijk en provinciaal beleid. Het huidige budget is daartoe niet toereikend waardoor de realisatie langzamer verloopt dan voorzien. Medio 2021 kan een duidelijker beeld gegeven worden over het behalen van de doelstellingen.

Maatregel	Budget
Duurzamere grondstoffen (asfalt)	350k
Betonnen fietspaden	50k
Duurzaamheidsmaatregelen kleinere materiaalstromen	50k
Duurzamere brandstof	-
Innovatieproject	100k
Duurzame opdrachtnemers	-
Cultuurverandering	50k
Organiseren van samenwerking met de markt	-
Totaal	600k

Jaar	2020	2021	2022	2023
Budget	600k	600k	600k	600k

Voor de onderbouwing en de uit te voeren maatregelen wordt verwezen naar het hoofdstuk Resultaten en Inspanningen in het duurzaamheidsprogramma.

Inhoud

Waar	5
<i>Context</i>	5
<i>Aanleiding</i>	6
<i>Ambitie</i>	6
Hoe	7
<i>Doelen</i>	7
<i>Strategie</i>	7
<i>Belanghebbenden</i>	9
Wat	9
<i>Baten (indicatoren)</i>	9
<i>Resultaten</i>	11
<i>Inspanningen</i>	14
Waar	15
Wat niet	17
<i>Afbakening</i>	17
<i>Ongewenste effecten</i>	18
Waar	18
<i>Randvoorwaarden</i>	18
<i>Kansen/Bedreigingen</i>	19
Bijlage 1 Technology Readiness Levels (TRL); de negen fases van innovatie	20
Bijlage 2 het 10R-model	21
Bijlage 3 DuboCalc (MKI-waarde)	22
Bijlage 4 Ambitieweb	23

Waartoe

De essentiële vraag van het duurzaamheidsprogramma is “Waartoe dient dit programma?”. Welk vergezicht is er door de provincie te bereiken? Kortom welke ambitie hebben we in dit programma. In dit eerst hoofdstuk wordt de context en aanleiding van het duurzaamheidsprogramma beschreven. Beide zijn input voor het formuleren van de ambitie van dit duurzaamheidsprogramma. De ambitie die wordt nagestreefd moet een betekenisvolle, gezamenlijke en oprechte ambitie zijn. Dit is het bestaansrecht van het programma.

Context

Het klimaat verandert doordat de temperatuur op aarde stijgt. Dat komt doordat er steeds meer broeikasgassen, zoals CO₂, in de lucht komen. Wetenschappers zijn het er, wereldwijd, over eens dat de mens grotendeels verantwoordelijk is voor de opwarming van de aarde. Er zit nu 40 procent meer CO₂ in de lucht dan een paar eeuwen geleden. Deze extra broeikasgassen zorgen ervoor dat de aarde opwarmt. Door dit ‘versterkte broeikaseffect’ is het nu gemiddeld 0,9 graden warmer dan 140 jaar geleden. De stijging van de temperatuur heeft gevolgen voor het klimaat: dat verandert. Wetenschappers denken dat we de gevolgen waarschijnlijk nog kunnen beheersen als we de stijging weten te beperken. Dat kan alleen als de wereldwijde CO₂-uitstoot in 2050 drastisch is verlaagd. Dat gaat niet vanzelf, daar zijn forse maatregelen voor nodig.

Het Klimaatakkoord van Parijs heeft ambitieuze en noodzakelijke doelstellingen op het gebied van CO₂-reductie gesteld. Om de afspraken uit Parijs te concretiseren hebben partijen uit de Spoor-, Grond-, Water en Wegenbouwsector in 2017 de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 ondertekend. De provincie Flevoland was één van de mede ondertekenaars.

Zowel in de landelijke als de provinciale politiek wordt in steeds grotere mate aandacht besteed aan duurzaamheid. Daarin worden over het algemeen twee thema's benoemd, namelijk circulaire economie en de energietransitie. Deze steeds grotere aandacht komt voort uit de urgentie die toeneemt, dit zorgt voor meer politieke aandacht en noodzaak. In het nieuwe coalitieakkoord wordt ook op diverse plekken aandacht besteed aan de reductie van CO₂, de energietransitie en de circulaire economie.

Ook vanuit de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zijn er ambities die gedeeld worden door de provincie. Eén van de meest aansprekende doelen van de MRA is het doel om in 2025 50% circulair¹ in te kopen. Deze doelstelling geldt onder andere voor de provinciale infrastructuur en heeft invloed op het duurzaamheidsprogramma.

Daarnaast zijn in de omgevingsvisie twee opgaves opgenomen die betrekking hebben op het verminderen van de CO₂-uitstoot van de provincie Flevoland, namelijk Circulaire Economie en Duurzame Energie. Deze opgaven komen samen in het Programma Het Goede Voorbeeld. In dit programma en de keuzenotitie wordt gekeken wat onze organisatie zelf kan doen om bij te dragen aan de ambities voor de circulaire economie en duurzame energie.

Binnen de provincie is de Mobiliteitsvisie en het Programma Mobiliteit en Ruimte het beleidsmatige kader waarbinnen geopereerd moet worden. De mobiliteitsvisie en het programma beschrijven dat via diverse sporen duurzaamheid wordt nagestreefd. Richtlijnen voor de manier waarop duurzaamheid wordt meegenomen in het afwegingskader zijn onder andere het terugdringen van het gebruik van schaarse grondstoffen en het beperken van de nadelige gevolgen van mobiliteit.

In de markt zijn diverse ontwikkelingen te zien. In de tweede helft van 2018 heeft de provincie meerdere bedrijven bezocht. Buiten het in beeld krijgen van de productontwikkelingen dienen de bezoeken ook als kennisvergroting en als toets of de koers van het duurzaamheidsprogramma aansluit bij de ontwikkelingen op de markt.

¹ herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren.

Bij de bedrijfsbezoeken bleek dat deze partijen in ieder geval allemaal werken met MKI², als branchbrede indicator voor de duurzaamheid van een product. Verder zijn alle bedrijven bezig met een CO₂ besparing en circulariteit, alleen wisselt het per bedrijf op welke van de twee zij de nadruk leggen. De bedrijven gaven ook aan dat dit voor hen strategische keuzes zijn. Aandachtspunt rondom circulariteit is wel dat bedrijven ook genoeg aanvoer moeten hebben van producten om circulair te kunnen verwerken om ook circulaire producten te kunnen produceren.

Duurzaamheid is een thema dat speelt in alle provincies en het is dan ook verstandig om te kijken of de koers die Flevoland kiest aansluit bij de ontwikkelingen bij andere provincies en wegbeheerders. Duidelijk hierin is in ieder geval de ondertekening van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 door vrijwel de gehele sector, waarin dus iedereen uitspreekt achter dezelfde doelen te staan van circulariteit en CO₂-reductie. De maatregelen die de provincies treffen zijn ook gefocust op deze thema's. Grootste verschil tussen de provincies is op welk maatregel ze nu het meeste inzetten.

Het gezamenlijk maken van een CO₂-footprint heeft er voor gezorgd dat er meer inzicht is in de genomen maatregelen bij de andere provincies. Er kan dan ook veel geleerd worden van de maatregelen bij de andere provincies. Actieve kennis uitwisseling op dit onderwerp is van belang, omdat het een relatief nieuw vakgebied is met veel ontwikkelingen en innovaties.

Aanleiding

In het verleden zijn al diverse zaken op het gebied van duurzaamheid ondernomen voor de provinciale infrastructuur. Het houden van sessie voor de omgevingswijzer en het ambitieweb, het opstellen van de maatregellijst duurzaamheid en het opstellen van de CO₂-footprint. De resultaten van deze acties zijn een aanleiding voor een vervolg op het gebied van duurzaamheid. In 2018 zijn ook diverse duurzame maatregelen vastgesteld en geïmplementeerd.

Uit de CO₂-footprint van de infrastructuur, die in 2017 is opgesteld, blijkt dat de grootste uitstoot wordt veroorzaakt door de materialen asfalt (76%) en beton (7%). Ook het dieselverbruik door opdrachtnemers is een grote veroorzaker van CO₂-uitstoot (9%). Gelijktijdig met de keus om de CO₂-footprint te laten maken is ook een budget voor duurzaamheid aangevraagd (0,9 mln. voor 2018 & 2019). De uitkomst van de CO₂-footprint en het beschikbare budget waren ook aanleiding om aan de slag te gaan met het reduceren van de CO₂-uitstoot.

Een andere aanleiding om te starten met een duurzaamheidsprogramma is het feit dat er een actieplan opgesteld wordt voor het programma 'Het Goede Voorbeeld'. Dit programma heeft zijn oorsprong in de omgevingsvisie FlevolandStraks. Het actieplan is bedoeld voor de eigen organisatie en heeft als doel de opgaves Circulaire Economie en Energieneutraal uit de omgevingsvisie te realiseren in de eigen organisatie. Dit duurzaamheidsprogramma wordt ook de invulling van het actieplan 'Het Goede Voorbeeld' voor de provinciale infrastructuur.

Ambitie

Vanuit de context en de aanleiding wordt de ambitie van het duurzaamheidsprogramma geformuleerd. De ambitie van het duurzaamheidsprogramma wordt als volgt geformuleerd: *Duurzaamheid is in 2020 een integraal onderdeel van alle spoor-, grond-, water- en wegenbouwprojecten (duurzaamheid* is 'business as usual')*. Deze ambitie sluit aan bij de ambitie van de Green Deal Duurzaam GWW 2.0.

² MKI staat voor Milieu Kosten Indicator, Met deze indicator worden de verschillende milieu-impacts vertaald naar één cijfer die de maatschappelijke kosten voor deze impacts weergeeft (in euro's). Hoe lager de MKI-waarde des te lager is de milieubelasting.

Hoe

In dit hoofdstuk wordt het Hoe van het duurzaamheidsprogramma geconcretiseerd. Hoe kan de ambitie om duurzaamheid te integreren tot 'business as usual' gerealiseerd worden. Hiervoor worden drie elementen gebruikt, doelen, belanghebbenden en de strategie. De doelen geven de gewenste toekomstige situatie weer, geformuleerd vanuit de bestaande situatie. De belanghebbenden zijn de partijen die het meest door het programma worden geraakt en hier dus een belang bij hebben. De strategieën beschrijven de aanpak van het duurzaamheidsprogramma in hoofdlijnen en bevat een bewuste keuze voor de aanpak van het realiseren van de ambitie.

Doelen

De doelen geven de gewenste situatie weer ten opzichte van de huidige situatie. In het hoofdstuk Wat worden de doelen SMART gemaakt. Het overkoepelende doel van het programma is om de doelstellingen te behalen door bewezen innovatie als standaardoplossingen toe te passen in projecten. De doelen dragen bij aan de gestelde ambitie en zijn als volgt geformuleerd:

- Minder CO₂-uitstoot, het doel is om de CO₂-footprint van de infrastructuur te verkleinen door het nemen van diverse maatregelen binnen de materiaalstromen;
- Minder energieverbruik, het doel is het verminderen van het eigen energieverbruik van de provinciale infrastructuur. Hiermee wordt de totale energievraag verminderd want verband houdt met het volgende doel;
- Meer eigen opwekking, naast het verminderen van de het eigen energieverbruik is het doel om meer eigen energie op te wekken. Dit sluit aan bij de opgave binnen de omgevingsvisie die streeft naar een energie neutrale provincie;
- Minder gebruik van primaire grondstoffen, vanuit de wens om toe te werken naar een circulaire economie. Zoals beschreven in een tweede opgave van de omgevingsvisie, is het doel om het gebruik van primaire grondstoffen te beperken;
- Meer hergebruik van vrijkomende materialen, de circulaire economie vraagt ook om het hergebruik van vrijkomende materialen. Het doel is om het hergebruik van vrijkomende materialen te stimuleren;
- Meer inzicht in materiaalgebruik, om de doelen met betrekking tot de materialen te kunnen verwezenlijken is het ook noodzakelijk meer inzicht te hebben in het materiaalgebruik. Het doel is om binnen de uitgevoerde projecten inzicht te hebben in het gebruik van materialen (ingaaend/uitgaand en primair/secundair).

Strategie

De strategieën beschrijven de aanpak van het duurzaamheidsprogramma in hoofdlijnen en bevat een bewuste keuze voor de aanpak van het realiseren van de ambitie. Dit vormt de brug tussen de doelen en de concrete aanpak. Het geeft antwoord op de vraag hoe doelen op hoofdlijnen nagestreefd zullen gaan worden.

Het duurzaamheidsprogramma richt zich de komende vier jaar op de volgende punten:

1. Focus op CO₂-reductie van de (grote) materiaalstromen
2. Van maatregelen naar doelstellingen
3. Op weg naar Circulaire & Energie neutrale Infra
4. Cultuurverandering

In het coalitieakkoord worden een aantal zaken die ook terugkomen in het duurzaamheidsprogramma, namelijk: terugbrengen CO₂-voetafdruk van de provinciale infrastructuur, Flevoland stimuleert de circulaire economie.

De strategieën in het duurzaamheidsprogramma zien er dan als volgt uit:

1a Primaire focus op grote materiaalstromen

De belangrijkste focus bij de reductie van de CO₂-uitstoot ligt op de grootste veroorzakers van de CO₂-uitstoot. Dit zijn de materialen asfalt en beton en de brandstof diesel. De keuze is om de, beperkte, beschikbare middelen hierop in te zetten en efficiënt te werken aan de vermindering van de CO₂-uitstoot van deze stromen.

1b Quick-wins kleine materiaalstromen uitvoeren

Aangezien het belangrijk is om in de gehele infrastructuur met CO₂-reductie bezig te zijn wordt ook gekeken naar de kleinere materiaalstromen. De focus hierbij ligt op het aanpakken van de beschikbare quick-wins voor deze materiaalstromen.

1c Door levensduurkosten benadering budgetten optimaal benutten

Er zijn diverse budgetten beschikbaar voor het uitvoeren van de aanleg, beheer en onderhoud. Door een benadering vanuit de levensduurkosten kunnen budgetten optimaal benut worden. Dit kan leiden tot verschuiving van middelen van beheer/onderhoud naar de aanleg om zo de levensduurkosten te optimaliseren.

2a Van maatregel naar doelstelling

Het sturen op CO₂-reductie gebeurt momenteel door het invoeren van reductiemaatregelen. De komende jaren zal meer gericht gaan worden op het omschrijven van doelen en deze vertalen in de contracten met opdrachtnemers. Dit betekent dat er geen specifieke maatregelen meer voorgeschreven wordt maar dat gevraagd wordt aan de markt om een vastgesteld reductiedoel te behalen.

2b Eigen organisatie geeft het goede voorbeeld

De duurzame maatregelen richten zich op de projecten die uitgevoerd worden. Om als provincie het goede voorbeeld te geven zal ook gekeken moeten worden naar de eigen organisatie en materieel. Het verduurzamen hiervan leidt tot een hogere zichtbaarheid van duurzaamheid en hogere bereidheid van de markt om te verduurzamen.

3a Op weg naar Circulaire Infra

Bij circulariteit staat het terugdringen van primaire grondstoffen en hergebruiken van afvalstromen centraal. De wens is om toe te groeien naar een situatie waar zo min mogelijk primaire grondstoffen worden gebruikt bij de aanleg, het beheer en onderhoud. Daarnaast is het streven om zoveel mogelijk afvalstromen her te gebruiken of te laten hergebruiken.

3b Inzicht leidt tot actie

Het streven naar een doel begint met een startpunt en hiervoor is inzicht nodig in de huidige situatie. Op dit moment is er inzicht in de CO₂-footprint van 2016 en (een gedeelte van) de materiaalstromen in dat jaar. Om het duurzaamheidsprogramma goed uit te kunnen werken is er meer inzicht nodig in de diverse materiaal- en afvalstromen in projecten.

3c Energie neutrale Infra

De provinciale infrastructuur moet ook bij dragen aan de energietransitie. Als één van de grootste verbruikers van energie (+/- 50% van de totale provinciale organisatie wil de afdeling Infra kartrekker zijn bij het opwekken van de energiebehoefte van de provinciale organisatie. Het streven is om toe te werken naar een efficiënte methode van opwekking en het voorkomen van versnippering.

3d Samen behalen wij onze doelstellingen

Duurzaamheid is iets waarvoor diverse partijen zullen moeten samenwerken. Dit geldt zowel binnen de provinciale organisatie maar ook samenwerking met provincies, wegbeheerders en opdrachtnemers. Binnen het duurzaamheidsprogramma ligt nadrukkelijk de focus op de samenwerking en het leren van andere partijen.

4a Zichtbaar maken van duurzaamheid

Het zichtbaar maken van duurzaamheid is om meerdere redenen belangrijk. Zichtbaarheid vergroten betekent meer aandacht voor duurzaamheid. Ook ziet de organisatie hierdoor de mogelijkheden waardoor ze meer kennis op doen en dit zelf toe gaan passen.

4b Eigen organisatie geeft het goede voorbeeld

We geven als provinciale organisatie het goede voorbeeld: van inkoop tot aanbesteding. Waar mogelijk zetten we zelf de stap naar circulair en energieneutraal. Het zijn mogelijkheden waarmee we de vraag stimuleren naar groene grondstoffen en/of gebruikte materialen en ondernemers stimuleren om circulair en energie neutraal te werken.

Belanghebbenden

De belanghebbenden zijn de partijen die het meest door het duurzaamheidsprogramma worden geraakt en hier dus een belang bij hebben. Ook zijn zij de actoren die iets moeten doen (of laten) om de doelen te bereiken. De belanghebbenden zijn onderverdeeld naar interne en externe belanghebbenden. De interne belanghebbenden bevinden zich door de gehele (ambtelijke) organisatie. De externe belanghebbenden zijn voornamelijk de organisaties waarmee samengewerkt wordt bij de uitvoering van projecten. Hieronder het overzicht van de diverse belanghebbenden inclusief de (belangrijkste) betrokkenheid die zij hebben:

Belanghebbende (extern)	Betrokkenheid
Waterschap Zuiderzeeland	Bij de uitvoering van projecten wordt samengewerkt met het waterschap. Het duurzaamheidsprogramma heeft invloed op de uitvoering van de projecten.
Aangrenzende provincies	Bij de uitvoering van projecten wordt samengewerkt met aangrenzende provincies. Het duurzaamheidsprogramma heeft invloed op de uitvoering van de projecten.
Overige provincies	Met enige regelmatigheid wordt overleg gevoerd met andere provincies over het thema duurzaamheid. De uitvoering van het duurzaamheidsprogramma kan dienen als input voor deze gesprekken en vice versa.
Rijkswaterstaat	Bij de uitvoering van projecten wordt samengewerkt met Rijkswaterstaat. Het duurzaamheidsprogramma heeft invloed op de uitvoering van de projecten.
Opdrachtnemers	De projecten worden uitgevoerd door opdrachtnemers. De maatregelen uit het duurzaamheidsprogramma hebben invloed op de uitvoering van de projecten en dus op de werkwijze van de opdrachtnemers.

Wat

Dit hoofdstuk heeft als doel de aanpak en de opbrengsten te concretiseren. Deze worden weergegeven in baten, resultaten en inspanningen. De baten zijn de concrete voordelen die beoogt worden door het uitvoeren van het programma. De resultaten zijn de concrete, tastbare producten/projecten die gerealiseerd worden. De inspanningen zijn de activiteiten die vanuit het programma worden ondernomen en inhoudelijke waarde toevoegen bij het nastreven van de eerdergenoemde doelen.

Baten (indicatoren)

De baten zijn de concrete voordelen die het duurzaamheidsprogramma wil behalen. De baten zijn de doelen van de diverse andere programma's zoals de greendeal Duurzame Grond, Weg- en Waterbouw 2.0 (DGWW 2.0) en de omgevingsvisie. Voor alle baten is een doel voor 2027 opgenomen, tussen haakjes staan de doelen die verder reiken dan 2027 afkomstig uit de diverse andere programma's.

25% CO₂-reductie in 2020 (en 49% in 2034) t.o.v. 1990

De doelstelling om CO₂ te reduceren is een landelijke afspraak waaraan Provincie Flevoland moet bijdragen. Deze doelstelling is ook verwoord in de Greendeal DGWW 2.0. Op basis van landelijke cijfers is in 2016 een reductie van ongeveer 11% behaald t.o.v. 1990. Dit betekent dat op basis van de cijfers van 2016 de provincie nog 14% CO₂ uitstoot moet reduceren om de doelstelling te behalen. De CO₂-reductie moet in 2027 32% bedragen t.o.v. 1990

De doelstelling kan gemeten worden door de CO₂-footprint op te stellen. Het voorstel is om de CO₂-reductie als indicator mee te nemen. Het rapporteren van de CO₂-footprint zal met ingang van 2020 jaarlijks gebeuren.

25% gebruik secundaire en/of groene grondstoffen in 2027 (50% in 2030 & 100% in 2050)

De doelstelling om meer secundair materiaal te gaan gebruiken komt voort uit de greendeal DGWW2.0, de afspraken binnen de MRA en is een invulling van de omgevingsvisie. Een circulaire economie vraagt om het gebruik van secundaire en/of groene grondstoffen. Binnen de organisatie gebeurt dit op dit moment voornamelijk door het voorschrijven van secundaire grondstoffen in asfalt en beton (de grootste grondstofstromen). Het doel is om in 2023 minimaal 25% secundaire en/of groene grondstoffen te gebruiken (afgezet naar inkoopwaarde).

De doelstelling wordt gemeten door inzichtelijk te maken welke primaire, secundaire en/of groene grondstoffen gebruikt worden, de inkoopwaarde te bepalen en deze af te zetten tegen de totale inkoopwaarde.

Het voorstel is om het gebruik van secundaire en/of groene grondstoffen als indicator mee te nemen. Het rapporteren zal met ingang van 2020 jaarlijks gebeuren.

Volledig hergebruik vrijkomende grondstoffen in 2027

Deze doelstelling komt voort uit de omgevingsvisie en kan gezien worden als inspanningsverplichting. Een circulaire economie vraagt ook om het hergebruiken van vrijkomende materialen. Het streven is om in 2023 alle vrijkomende materialen her te gebruiken als secundaire grondstof.

De doelstelling wordt gemeten door opdrachtnemers, in opleverdossiers, inzichtelijk te laten maken wat met vrijkomende grondstoffen is gedaan (eventueel in een nog te ontwikkelen grondstoffenpaspoort).

10% reductie in het energieverbruik in 2027

Dit doel is een invulling van de omgevingsvisie waarin de wens is geformuleerd om energie te besparen. Energie die niet wordt gebruikt hoeft ook niet opgewekt te worden. In dit kader is het streven om 10% te reduceren op het energieverbruik van de provinciale infrastructuur. *De doelstelling wordt gemeten door jaarlijks het energieverbruik van de provincie in kaart te brengen.*

50% eigen energieopwekking in 2027 (100% in 2030)

In de omgevingsvisie van Provincie Flevoland is het doel opgenomen om in 2030 energieneutraal te zijn als provincie. Om dit doel tastbaar te maken zijn subdoelen geformuleerd om toe te groeien naar 100% eigen opwekking van energie.

De doelstelling kan worden gemeten door jaarlijks inzichtelijk te maken hoeveel energie is opgewekt en hoeveel er in totaal is verbruikt.

Indicatoren

Als organisatie zullen we twee indicatoren jaarlijks rapporteren om de voortgang van de doelstellingen te monitoren. Deze indicatoren zijn als volgt:

Indicator	CO ₂ -reductie	Gebruik secundaire grondstof
Realisatie (obv. budget)	32% in 2027	25% in 2027

De doelstellingen worden ontleend aan het landelijk en provinciaal beleid. Het huidige budget is daartoe niet toereikend waardoor de realisatie langzamer verloopt dan voorzien. Medio 2021 kan een duidelijker beeld gegeven worden over het behalen van de doelstellingen.

Resultaten

De resultaten zijn de concrete, tastbare producten/projecten die gemaakt worden onder de vlag van het duurzaamheidsprogramma. Deze resultaten leiden tot de baten zoals hierboven beschreven en leidt tot de invulling van de gestelde ambitie van het duurzaamheidsprogramma. Voor de diverse resultaten is een korte beschrijving gemaakt.

Inkoop duurzamere grondstoffen dmv. MKI

Op dit moment wordt de inkoop van grondstoffen op een traditionele manier uitgevoerd. In de huidige aanbestedingen voor de NJO³ projecten wordt de opdrachtnemer niet geprikkeld om met duurzamere oplossingen te komen. In grotere projecten wordt meestal voor een geïntegreerde contractvorm gekozen. Vanuit het duurzaamheidsprogramma wordt gericht op het samenwerken met marktpartijen om de doelen te bereiken. Een methode om dit te doen is in aanbestedingen de markt te belonen voor duurzamere oplossingen in projecten. Hiervoor kan het instrument DuboCalc of de MKI-waarde (zie bijlage 3) worden gebruikt.

Acties

- Opstellen plan aanbesteden met MKI
- Ondersteunen NJO projecten

Kosten: €350k (voorbereiding aanbesteding & duurzame oplossingen)

Grondstoffenpaspoort (gebruik secundaire en/of groene grondstoffen)

Om het doel voor het gebruik van secundaire materialen te halen is meer inzicht nodig in de diverse materiaalstromen in projecten. Op dit moment is inzicht in de CO₂-footprint van 2016 en (een gedeelte van) de materiaalstromen in dat jaar. Het achterhalen van de materiaalstromen heeft veel tijd gekost en biedt op dit moment geen structurele oplossing. Een grondstoffenpaspoort geeft inzicht in de materialen die verwerkt worden in een project en zo kunnen alternatieven worden gekozen voor deze materialen.

Acties:

- Aanpassen opleverdossiers met rapportage gebruikte en secundaire materialen
- iAsset⁴ inrichten voor verwerking van de gegevens m.b.t. de gebruikte materialen
- Analyse van gebruikte materialen en doelstelling gebruik secundaire materialen
- PvA aanvullende maatregelen om gebruik secundaire grondstoffen te vergroten
- Besluit uitvoeren maatregelen (MT-besluit) & implementatie
- Analyse, PvA, besluit & implementatie m.b.t. gebruik secundaire materialen

Kosten: De investeringen vallen samen met inkoop duurzamere grondstoffen

100% hergebruik (en inzicht) in vrijkomende grondstoffen

Een circulaire economie vraagt ook om het hergebruiken van vrijkomende grondstoffen. Op dit moment is er geen inzicht in de bestemming van de vrijkomende grondstoffen uit de werken en wordt aan het hergebruik geen eisen gesteld. Het streven is om vrijkomende grondstoffen meer te laten hergebruiken, dit kan door het uitvoeren van de acties:

Acties:

- Aanpassen opleverdossiers met rapportage vrijkomende materialen
- iAsset inrichten verwerking van gegevens m.b.t. de vrijkomende grondstoffen
- Analyse van vrijkomende grondstoffen + mogelijkheden hergebruik
- Aanpassen moederbestek met eisen van hergebruik van vrijkomende grondstoffen miv. 2020 (voorgeschreven percentage geleidelijk verhogen richting 2023)
- Evaluatie + onderzoek over mogelijkheden hergebruik & aanpassen moederbestek

Kosten: De investeringen vallen samen met inkoop duurzamere grondstoffen (*Afhankelijk van de ontwikkelingen voor hergebruik*)

³ NJO staat voor Niet Jaarlijks Onderhoud

⁴ iAsset is een systeem om objecten in de openbare buiten ruimte te beheren. Met dit systeem krijg je inzicht in de locatie, beschrijving, kwaliteit, onderhoudsplanning en kosten van objecten; individueel, per groep of in een specifiek gebied.

Betonnen fietspaden

De betonnen fietspaden zijn afgelopen jaren verduurzaamd door het gebruik van alternatieve grondstoffen (oa. geopolymeren en CEMIII). De ontwikkelingen in de markt gaan verder en zijn zo ver gevorderd dat het mogelijk is om beton te maken met enkel secundaire materialen. Het streven is om in 2027 enkel nog circulaire betonnen fietspaden aan te leggen. Dit kan door het uitvoeren van de volgende acties:

Acties:

- Onderzoek naar toepassing circulair beton
- Overleg met projectleider voor uitvoering eerste circulaire fietspad
- Ondersteunen projectleider circulair fietspad
- Evaluatie project
- Toepassing in volgend(e) project(en)
- Opnemen circulair beton in uitvraag voor alle fietspaden

Kosten: €50k (€5/m² beton)

Duurzaamheidsmaatregelen voor kleinere materiaalstromen

In 2017 en 2018 is een start gemaakt met het implementeren van concrete duurzaamheidsmaatregelen voor de grote materiaalstromen. In de infrastructuur zijn ook een aantal kleinere materiaalstromen (oeverbeschoeiing, verkeersborden, geleiderail, bermplankjes, lichtmasten, etc.) waar duurzame en/of circulaire alternatieven beschikbaar voor zijn. Het implementeren van deze alternatieven vergt tijd, zoekwerk en een extra investering.

Acties:

- Opstellen PvA concrete duurzaamheidsmaatregelen kleinere materiaalstromen
- Besluit uitvoeren maatregelen
- Implementeren maatregelen
- Evaluatie 2019 & PvA, besluit & implementatie maatregelen jaarlijks

Kosten: 1-5% van het projectbudget, €50k

Duurzamere brandstof in projecten

Op dit moment wordt in bestekken het gebruik van een alternatieve brandstof, zijnde HVO⁵, in plaats van fossiele diesel voorgeschreven. In de toekomst worden de alternatieven breder en zal bijvoorbeeld ook de toepassing van waterstof en/of elektrische aangedreven materieel mogelijk zijn. Het streven is om in alle projecten de opdrachtnemer de gestelde CO₂-reductiedoelstelling voor het gebruik van brandstof te laten behalen.

Acties

- Evaluatie en nadere uitwerking gebruik biobrandstof
- Onderzoek naar aanvullende alternatieve brandstoffen (oa. waterstof/elektrisch materieel)
- Aanpassing bestek teksten/contracteisen voor bredere toepassing van alternatieve brandstoffen
- Toegroeien naar toepassing van 90% CO₂-reductie bij gebruik brandstof door aanpassing teksten in bestek/contracten.

Kosten: 10%-20% meerkosten per liter, geen beschikbaar budget. het toepassen van biobrandstof moet binnen de huidige budgetten gebeuren.

Jaarlijks minimaal één innovatieproject

Het toepassen van innovaties is noodzakelijk om zo de duurzaamheidsdoelen te behalen. Elk jaar wordt minimaal één innovatieproject uitgevoerd waarin een (bewezen) innovatie wordt toegepast die niet eerder is toegepast binnen de provincie. Het doel hiervan is het actief vernieuwen van kennis, het behalen van de doelen en bijdragen aan de opschaling van de benodigde innovaties.

⁵ HVO staat voor Hydrotreated Vegetable Oil, een synthetische diesel die wordt gemaakt uit afvalproducten.

Acties (jaarlijks):

- Analyse mogelijkheden voor innovatieproject
- Keuze voor innovatieproject
- Ondersteunen bij voorbereidingen innovatieproject
- Uitvoering & evaluatie innovatieproject

Kosten: 5-10% v/h projectbudget, €150k

Eigen energieopwekking

De omgevingsvisie streeft een energie neutrale provincie na, hierbij hoort het opwekken van de energie die verbruikt wordt. Als één van de grootste verbruikers van energie (+/- 50% van de totale provinciale organisatie) wil de afdeling Infra kartrekker zijn bij het opwekken van de energiebehoefte van de provinciale organisatie. Het streven is om toe te werken naar een efficiënte methode van opwekking en het voorkomen van versnippering.

Acties:

- Opstarten projectgroep
- In kaart brengen alternatieven voor opwekking (bijv. zonnepanelen in berm, in weg, geleiderail, gebouwen etc.)
- Voorleggen alternatieven voor besluitvorming (incl. kostenconsequenties en methode van uitvoeren)
- Voorbereiding en uitrol diverse projecten

Kosten: Kostenneutraal, de toekomstige energiekosten worden uitgespaard.

Duurzame opdrachtnemers

Het doel van het duurzaamheidsprogramma is het verduurzamen van de provinciale infrastructuur. Een onderdeel daarvan is het werken met duurzame opdrachtnemers. Om het streven naar duurzame opdrachtnemers invulling te geven kan de CO2-Prestatieladder als geschiktheidseis voor alle aanbestedingen worden opgenomen. Voor het introduceren van deze geschiktheidseis kan de volgende aanpak gehanteerd worden (dit om opdrachtnemers de tijd te geven om zich hierop voor te bereiden). Vanaf de genoemde datum (hieronder) worden, voor een meervoudig onderhandse aanbesteding, alleen bedrijven uitgenodigd als ze minimaal het betreffende niveau op de CO2-Prestatieladder hebben;

1 jan 2020: minimaal niveau 3

1 jan 2021: minimaal niveau 4

1 jan 2022: minimaal niveau 5

Aanvullend aan deze maatregel is het advies om voor alle openbare aanbestedingen de CO2-Prestatieladder als geschiktheidseis op te nemen (volgens dezelfde staffel genoemd hierboven).

Acties:

- Aanpassing contracten en informeren marktpartijen

Kosten: Geen bijkomende kosten aangezien dit in het huidige proces past.

Inspanningen

Vanuit het duurzaamheidsprogramma worden diverse activiteiten ondernomen die waarde toevoegen bij het nastreven van de doelen. Deze paragraaf bevat de niet-projectmatige werkzaamheden, de projectmatige werkzaamheden zijn weergegeven in de paragraaf resultaten. Om te komen tot een duurzamere aanpak is het nodig om nieuwe en andere dingen te doen dan voorheen. Hieronder een opsomming van de vernieuwde inspanningen die bijdragen aan het bereiken van de doelen.

Organiseren v/h vergroten/delen kennis over duurzaamheid voor de belanghebbenden

Het delen en opdoen van kennis over duurzaamheid vergroot de aandacht hiervoor en de kans dat projecten duurzamer worden uitgevoerd.

- Wederzijds uitwisseling Rijkswaterstaat in een project

Vanuit RWS is de vraag gekomen om een uitwisseling te organiseren op een project. Deze gelegenheid kan aangegrepen worden om kennis uit te wisselen op het gebied van duurzaamheid. RWS onderneemt intern ook veel acties om projecten te verduurzamen en hier valt veel van te leren. Door de uitwisseling te organiseren op één van de innovatieprojecten binnen de provincie zal duurzaamheid aandacht krijgen.

- Overleg Duurzame GWW

Provincie Flevoland is mede ondertekenaar van de Greendeal DGWW 2.0. Om invulling te geven aan de greendeal en kennis uit te wisselen wordt eens per kwartaal een bijeenkomst georganiseerd. Ook is het doel van de bijeenkomsten om de samenwerking tussen de provincies te bevorderen en de ontwikkeling van nieuwe innovaties gezamenlijk op te pakken.

Organiseren van de samenwerking met markt & wegbeheerders

- Marktconsultaties

Bij het voorbereiden van projecten/aanbestedingen is het mogelijk om een marktconsultatie te houden. Binnen de provincie wordt dit instrument momenteel niet vaak toegepast. Een marktconsultatie kan gebruikt worden om informatie uit te wisselen met belanghebbende partijen over een voorgenomen aanbesteding. Ondernemers zijn als potentiële leverancier belanghebbende partijen, maar ook burgers (als afnemer van bepaalde diensten) en belangenorganisaties kunnen worden uitgenodigd. Door vooraf het gesprek aan te gaan met de markt kan informatie ingewonnen worden over een duurzame invulling van projecten. Het duurzaamheidsprogramma streeft deze invulling na en daarom zal dit instrument vaker ingezet gaan worden.

Acties:

- Onderzoek naar houden van marktconsultaties
- Besluit uitvoeren marktconsultaties

Waarmee - Middelen

Om de inspanningen binnen het duurzaamheidsprogramma te realiseren en te laten renderen zijn middelen nodig. In deze paragraaf worden de middelen benoemd die nodig zijn binnen het duurzaamheidsprogramma. Te denken valt aan formatie en budget. Ook wordt aandacht besteed aan de herkomst van deze middelen.

Budgetten duurzaamheidsprogramma

Voor het uitvoeren van het duurzaamheidsprogramma is budget noodzakelijk. Het grootste deel van het benodigde budget moet beschikbaar zijn binnen de uitvoeringsprojecten. Een klein deel van het budget zal ingezet worden voor het uitvoeren van diverse zaken beschreven in de paragraaf inspanningen.

- Uitvoeringsprojecten (Resultaten)

Voor het verduurzamen van projecten moet extra geïnvesteerd worden. Hiervoor is meer budget nodig voor de uit te voeren projecten. Hoeveel dit exact is, is moeilijk te voorspellen. Voordat de kosten van maatregelen bekend zijn is er op sommige gebieden meer inzicht nodig. Een voorbeeld hiervan is de toepassing van secundair materiaal. Op dit moment is er te weinig inzicht om te bepalen hoeveel secundair materiaal ingezet wordt, bijvoorbeeld in asfalt, en is onbekend wat exact de kosten zijn van het vaker toepassen van secundair materiaal. Dit maakt het bepalen van een benodigd budget lastig. Daarnaast zijn kosten voor het toepassen van duurzame maatregelen afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt. Welke technieken worden de komende jaren breed geaccepteerd en zullen hierdoor betaalbaarder worden. Het creëren van grote volumes en een stabiele afname zullen leiden tot lagere kosten. De inschatting van de kosten is te vinden aan het einde van deze paragraaf.

- Ondersteunende werkzaamheden (Inspanningen)

In de paragraaf Inspanningen worden een aantal niet-projectmatige activiteiten beschreven die ondernomen moeten worden om waarde toevoegen bij het nastreven van de doelen. Deze inspanningen zijn ook gericht op een cultuurverandering. De cultuurverandering (en bijbehorende inspanningen) zijn een wezenlijk onderdeel van, en een voorwaarde voor, de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma en het behalen van de doelen.

Voor het jaarlijks organiseren van een aantal activiteiten om de cultuurverandering te bewerkstelligen is het noodzakelijk een budget te hebben. Voor een goede uitvoering van de activiteiten is een jaarlijks budget van €50k nodig. De inzet van dit budget wordt gebruikt voor het vergroten van de kennis en de toepassing van duurzame maatregelen.

Voor de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma zijn middelen nodig, zowel de inzet van mensen als de inzet van financiële middelen. Voor 2019 kan het incidenteel beschikbaar gestelde budget voor duurzaamheid gebruikt worden. Voor 2020 en verder is voor het verduurzamen van de provinciale infrastructuur 600k per jaar beschikbaar vanuit het coalitieakkoord. Als dit wordt afgezet tegen de gemiddelde jaarlijkse investering aan de provinciale infrastructuur van ruim € 50 mln. per jaar is de bijdrage om de duurzaamheid doelstellingen te realiseren ongeveer 1%.

Het realiseren van de doelen is afhankelijk van het toekennen van middelen. Het budget van 600k geeft de mogelijkheid om infra-projecten te verduurzamen en een aantal doelstellingen te gaan realiseren. De doelstellingen worden ontleend aan het landelijk en provinciaal beleid. Het huidige budget is daartoe niet toereikend waardoor de realisatie langzamer verloopt dan voorzien. Medio 2021 kan een duidelijker beeld gegeven worden over het behalen van de doelstellingen.

Maatregel	Budget
Duurzamere grondstoffen (asfalt)	350k
Betonnen fietspaden	50k
Duurzaamheidsmaatregelen kleinere materiaalstromen	50k
Duurzamere brandstof	-
Innovatieproject	100k

Duurzame opdrachtnemers			-	
Cultuurverandering			50k	
Organiseren van samenwerking met de markt			-	
Totaal			600k	
Jaar	2020	2021	2022	2023
Budget	600k	600k	600k	600k

Wat niet

De volgende stap is om te bepalen wat buiten het duurzaamheidsprogramma valt. Dit wordt in deze paragraaf gedaan door aandacht te besteden aan de afbakening en de ongewenste effecten. De afbakening bevat de doelen en resultaten die niet tot het duurzaamheidsprogramma behoren. De ongewenste effecten zijn mogelijke veranderingen die kunnen worden veroorzaakt door het duurzaamheidsprogramma en de inspanningen daarbinnen.

Afbakening

In het hoofdstuk 'Wat' is beschreven welke onderdelen binnen het duurzaamheidsprogramma vallen. In deze paragraaf wordt beschreven welke onderdelen niet binnen het duurzaamheidsprogramma vallen. Hiermee wordt expliciet gemaakt welke doelen en resultaten niet bij het programma horen.

Het programma betreft niet de CO₂-reductie van de gebruikers van de Infra

De gebruikers van de Infra van de Provincie Flevoland veroorzaken CO₂-uitstoot, voornamelijk in de vorm van het verbranden van brandstof (weg- en vaarweggebruiker). Er zijn situaties denkbaar waarin besluiten invloed hebben op deze vorm van CO₂-uitstoot. Een voorbeeld hiervan is het aanleggen van asfaltwegen met een lagere rolweerstand. Het Duurzaamheidsprogramma heeft niet het doel om de CO₂-uitstoot van de gebruikers te reduceren.

Het programma is niet gericht op het verduurzamen van partners waarmee samen wordt gewerkt.

Het duurzaamheidsprogramma is opgesteld met als doel het verduurzamen van de provinciale infrastructuur. In de samenwerking met andere partners, zoals andere provincies, gemeenten en/of waterschappen, is het doel om van elkaar te leren en samen op te trekken. Het duurzaamheidsprogramma heeft niet als doel om deze organisaties te verduurzamen.

Het duurzaamheidsprogramma's richt zich niet op risicovolle innovatieve technieken maar het opschalen van bewezen innovaties.

Het duurzaamheidsprogramma richt zich op het implementeren van bewezen innovaties, vanaf TLR⁶-fase 7 (zie Bijlage 1 voor uitleg TLR-fases). Het doel van het duurzaamheidsprogramma is niet het ontwikkelen en testen van innovatieve technieken (fase 1-6).

⁶ TLR staat voor Technology Readiness Level. Een TRL geeft een indicatie van de fase waarin een ontwikkelingsproject zich bevindt. Zie ook bijlage 1.

Ongewenste effecten

Het duurzaamheidsprogramma en de inspanningen binnen het programma leiden tot veranderingen. Een aantal veranderingen zorgen voor het behalen van de doelen en baten en andere veranderingen kunnen als ongewenste worden gekwalificeerd. Dit zijn de ongewenste effecten. Het is belangrijk om van deze ongewenste effecten op de hoogte te zijn en hier, waar mogelijk, rekening mee te houden.

Hoger risico m.b.t. kwaliteit van de infrastructuur

Een van de belangrijkste effecten die op kan treden is het verhoogde risico m.b.t. afwijkingen van de gewenste kwaliteit van de infrastructuur. De inspanningen binnen het duurzaamheidsprogramma bestaan uit het toepassen van duurzame materialen/oplossingen. Aangezien er minder ervaring is met deze toepassingen, zeker op de lange termijn, bestaat de kans dat de kwaliteit afwijkt. Door gedegen onderzoek en voorbereiding van de implementatie van duurzame materialen/oplossingen wordt er naar gestreefd om het kwaliteitsniveau op peil te houden.

Minder keuze in leveranciers van duurzame materialen/oplossingen

Zoals beschreven bestaan de inspanningen van het duurzaamheidsprogramma uit het toepassen van innovaties. Aangezien deze innovaties in het begin nog niet breed voorhanden zijn bestaat de kans dat minder leveranciers beschikbaar zijn.

Hogere kosten van voorbereiding en uitvoering projecten

Een ander effect van het toepassen van innovaties is het feit dat deze in de beginfase meer voorbereiding en kosten met zich mee brengen.

Beperkte verwerkingscapaciteit van installaties voor hergebruik

Het duurzaamheidsprogramma richt zich onder andere op het streven naar een circulaire economie. Hiervoor is het noodzakelijk dat vrijkomende grondstoffen worden hergebruikt. Aangezien het duurzaamheidsprogramma streeft naar 100% hergebruik van vrijkomende stoffen zal er meer aanbod komen van dergelijk stoffen. Op dit moment is de markt hier, waarschijnlijk, niet op ingericht en zal de beperkte verwerkingscapaciteit een neveneffect zijn.

Waarbinnen

In deze paragraaf wordt beschreven binnen welke randvoorwaarden, kansen en bedreigingen het duurzaamheidsprogramma zal worden uitgevoerd. Randvoorwaarden zijn de aspecten die niet beïnvloedbaar zijn door de betrokkenen maar waaraan ze zich wel moeten conformeren. Kansen en bedreigingen zijn gebeurtenissen waar het programma mee te maken krijgt. De kansen zijn de gewenste gebeurtenissen en een bedreiging is een ongewenste gebeurtenis.

Randvoorwaarden

Het duurzaamheidsprogramma moet passen binnen een aantal randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden zijn nauwelijks beïnvloedbaar maar moeten wel in acht genomen worden. Het duurzaamheidsprogramma moet opereren binnen de volgende randvoorwaarden:

- Bestaande wet- en regelgeving m.b.t. tot de GWW sector
In de GWW sector is diverse wet- en regelgeving van toepassing tijdens de voorbereiding en uitvoering van projecten. De uit te voeren maatregelen moeten passen binnen de bestaande wet- en regelgeving.
- Het duurzaamheidsprogramma past binnen bestaand beleid
Binnen de provincie is vanuit de beleidsafdeling voor diverse onderwerpen die vallen binnen het duurzaamheidsprogramma beleid opgesteld. De belangrijkste beleidsstukken zijn de Mobiliteitsvisie en het Programma Mobiliteit en Ruimte.
- Het duurzaamheidsprogramma past binnen bestaande politieke besluiten
In het verleden zijn diverse politieke besluiten genomen met als raakvlak duurzaamheid. De uitvoering van het duurzaamheidsprogramma moet binnen deze besluiten passen.

- **Bestaande geaccordeerde afspraken**
In het verleden zijn diverse besluiten genomen door het MT van de afdeling Infra waarin diverse maatregelen zijn voorgesteld. De uitvoering van het duurzaamheidsprogramma moet binnen deze besluiten passen of in het verlengde hiervan liggen.
- **Bestaande beheer- en investeringsprogramma's (p-MIRT & MBVI)**
De uitvoering van het duurzaamheidsprogramma heeft gevolgen voor de projecten. De uitvoering van deze projecten is vastgelegd in het p-MIRT en het MBVI. De uitvoering van het duurzaamheidsprogramma moet passen binnen de bestaande investeringsprogramma's met als aanvulling dat extra investeringen voor duurzame maatregelen mogelijk is.

Kansen/Bedreigingen

Zoals beschreven zijn kansen gewenste gebeurtenissen waar het programma tijdens de uitvoering mee te maken kan krijgen.

Het tegenovergestelde van de kansen zijn de bedreigingen. Dit zijn de ongewenste gebeurtenissen die plaats kunnen vinden tijdens de uitvoering van het programma. Een analyse van de kansen/bedreigingen helpt om het duurzaamheidsprogramma robuuster te maken. In deze paragraaf worden de kansen en bedreigingen gezamenlijk beschreven omdat een aantal gebeurtenissen kan resulteren in één van beide.

- **Veranderende landelijke/regionale ambitie**
De Provincie Flevoland werkt landelijk en regionaal samen in een aantal verbanden, een voorbeeld hiervan is de MRA-regio. Als in deze verbanden ambities worden uitgesproken op het gebied van CO₂-reductie, circulaire economie of een ander duurzaamheidsthema dan zal de provincie hierover na moeten denken. De impact van een hogere landelijke/regionale ambitie zou kunnen leiden tot verdergaande duurzame maatregelen in de infra projecten.
De landelijke/regionale ontwikkeling kan ook leiden tot een andere koers waardoor de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma minder of anders moet worden. Dit kan leiden tot het niet realiseren van inspanningen of resultaten.
- **Ontwikkeling nieuwe duurzame oplossingen**
De markt ontwikkeld doorlopend nieuwe oplossingen op het gebied van duurzaamheid. De beschikbaarheid van nieuwe oplossingen biedt een kans voor de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma. Het is van belang om de ontwikkelingen in de markt op de voet te volgen. Toekomstige ontwikkelingen die passen in het duurzaamheidsprogramma kunnen op deze wijze toegevoegd worden aan het programma.
Een bedreiging die te maken heeft met de ontwikkeling van nieuwe duurzame oplossingen is de kwaliteit. Ontwikkelingen brengen een mate van onzekerheid met zich mee voor de kwaliteit. Kwaliteitsproblemen vormen een bedreiging omdat dit kan leiden tot een lagere acceptatie van nieuwe duurzame oplossingen.
- **Geen toekenning budget**
Het realiseren van het duurzaamheidsprogramma is in grote mate afhankelijk van het toekennen van middelen. Op het moment dat dit niet of onvoldoende gebeurt is het niet mogelijk om alle onderdelen van het duurzaamheidsprogramma te realiseren en de afgesproken doelen te behalen.

Bijlage 1 Technology Readiness Levels (TRL); de negen fases van innovatie

Een TRL geeft een indicatie van de fase waarin een ontwikkelingsproject zich bevindt. In totaal zijn er negen fases gedefinieerd die samen het totale ontwikkelingsproces weergeven. Hieronder een korte omschrijving van de verschillende fases:

Level 1: Het innovatieve idee en de basisprincipes worden onderzocht. Denk hierbij aan fundamenteel onderzoek en deskresearch.

Level 2: Wanneer de basisprincipes zijn onderzocht, kunnen het technologisch concept en de praktische toepassingen worden geformuleerd. In deze fase vindt experimentele en/of analytische studie plaats.

Level 3: De toepasbaarheid van het concept wordt op experimentele basis onderzocht (experimenteel proof of concept). Hypotheses over verschillende componenten van het concept worden getoetst en gevalideerd.

Level 4: Proof of concept wordt op labschaal getest: design, ontwikkeling en het testen van technologische componenten vinden plaats in een lab omgeving. Technische basiscomponenten worden geïntegreerd met elkaar om de werking te garanderen. Een prototype dat in deze fase wordt ontwikkeld kost relatief weinig geld en tijd om te ontwikkelen en is daarmee nog ver verwijderd van een definitief product, proces of dienst.

Level 5: De werking van het technologisch concept wordt onderzocht in een relevante omgeving (validatie in pilot). Dit is de eerste stap in demonstratie van de technologie. Een prototype dat wordt ontwikkeld kost relatief veel tijd en geld om te ontwikkelen en is niet ver verwijderd van het uiteindelijke product of systeem. Functionaliteiten en de eerste look & feel van een product, proces of dienst zijn hier veelal aanwezig.

Level 6: De demonstratie van het concept in een relevante omgeving is actueel. Het vindt plaats na de technische validatie in een relevante (pilot) omgeving. Een prototype wordt uitgebreid getest en gedemonstreerd in een testopstelling, die lijkt op een operationele omgeving (pilot plant bijvoorbeeld). Het concept geeft inzicht in de werking van alle componenten tezamen in deze relevante pilot omgeving.

Level 7: De demonstratie van het concept vindt plaats in een gebruikersomgeving; bewijzen van de werking in een operationele omgeving. Demonstratie van het concept in een praktijkomgeving levert nieuwe inzichten op voor de definitieve markttoepassing van een product, proces of dienst.

Level 8: In deze fase vindt het concept zijn definitieve vorm. De technologische werking is getest en bewezen en voldoet aan gestelde verwachtingen, kwalificaties en normen (certificering). Daarnaast zijn ook de financiële kaders voor (massa)productie en lancering bepaald.

Level 9: Het concept is technisch en commercieel gereed; productierijp en klaar voor lancering in de gewenste marktomgeving. Nu het totale ontwikkelingsproces is afgerond is de volgende stap het commercieel wegzetten van een product bij de gewenste doelgroep in de juiste markt.

Bijlage 2 het 10R-model

In de circulaire economie worden materialen zo hoogwaardig mogelijk hergebruikt. In het ideale geval worden geen grondstoffen gebruikt. Vervolgens wordt gekeken naar minder gebruik van grondstoffen. Als er sprake is van een oude grondstof dan heeft het de voorkeur het gehele product her te gebruiken. Is dat niet mogelijk, dan onderdelen van het product en tot slot de grondstoffen of materialen die uit een product komen. Voor circulair is er een 'prioriteitsladder' ontwikkeld, waarbij 1 het hoogst scoort en 10 het laagst.

1. Refuse

De vertaling van 'Refuse' is weigeren, het voorkomen van het gebruik van grondstoffen. Het gaat om anders denken en een andere manier van organiseren. Dit vraagt om sociale innovatie. Het is het begin van circulair denken en doen.

3. Reduce

Reduce betekent verminderen. Het gaat er hierbij om het verbruik van grondstoffen tijdens de productie te reduceren.

2. Renew

De vertaling van 'Renew' is vernieuwen. Het gaat hierbij om het anders of nieuw ontwerpen of het zodanig aanpassen van het ontwerp dat het product een langere levensduur heeft, een betere modulaire opbouw en bestaat uit duurzame materialen.

4. Reuse

Reuse betekent hergebruik. Het gaat hierbij om het volwaardig hergebruik van producten in zijn geheel in dezelfde functie door een andere gebruiker.

5. Repair

Repair betekent repareren. Vanuit duurzaamheidsoogpunt is het beter om goed onderhoud en reparatie uit te voeren dan materialen af te danken en nieuwe materialen te gebruiken.

6. Refurbish

Refurbish betekent renoveren of opknappen. Het gaat er hierbij om producten of bouwdelen te herstellen of te vernieuwen door ze op te knappen. Niet alles hoeft nieuw te zijn.

7. Remanufacture

Remanufacture betekent reviseren. Het gaat er hierbij om nieuwe producten te maken van oude producten of onderdelen hiervan.

8. Repurpose

Repurpose is hergebruiken van producten met een ander doel.

9. Recycle

Recycle is een brede term die we gebruiken voor de verwerking en hergebruik van materialen. Zie ook dit artikel.

10. Recover

Recover is herwinnen. Hierbij gaat het om energierugwinning uit materialen. Verbranding zonder energierugwinning en storten horen niet in een circulaire economie.

Bijlage 3 DuboCalc (MKI-waarde)

DuboCalc is een methode om de milieueffecten te berekenen van een materiaal, een bouwwerk -of methode. De gehele levenscyclus komt daarbij in beeld, vanaf de winning tot en met de sloop. Vervolgens rekent DuboCalc deze milieueffecten via de zogenaamde 'schaduwprijsmethode' om tot één getal. De Milieu Kosten Indicator-waarde (MKI-waarde). Hoe lager de MKI-waarde, hoe duurzamer. Een lagere MKI-waarde betekent veelal ook CO₂-reductie en een bijdrage aan de doelen van de Circulaire Economie.

Alternatieven

Ontwerpen die qua materialen flink van elkaar verschillen, verschillen ook qua milieukwaliteit. Met de DuboCalc-software kunnen ontwerpers verschillende alternatieven met elkaar vergelijken. MKI-waarden van verschillende aanbiedingen worden ook gebruikt bij de beoordeling van de Beste Prijs/kwaliteitverhouding.

Werkwijze

Rijkswaterstaat gebruikt DuboCalc als een van de instrumenten voor het invullen van het BPKV-criterium duurzaamheid. De inschrijver kan er voor kiezen om met een MKI-score in te schrijven. Projectspecifieke voorwaarden op het gebied van DuboCalc zijn opgenomen in de aanbestedingsleidraad. Daarnaast is er een Protocol Gebruik DuboCalc; dit bevat algemene eisen voor het opstellen van de DuboCalc-berekening, in aanvulling op de projectspecifieke eisen genoemd in de aanbestedingsdocumenten.

Bekijk voor meer informatie over werken met DuboCalc ook de veelgestelde vragen de website van [Rijkswaterstaat](#).

Ontwikkeling DuboCalc

Rijkswaterstaat heeft DuboCalc in eigen beheer ontwikkeld. Inmiddels wordt DuboCalc ook door andere (opdrachtgevende) partijen toegepast. Het licentiebeheer berust nu bij Cenosco.

Bijlage 4 Ambitiweb

Ambitiweb

Het Ambitiweb is een praktisch hulpmiddel voor het inzichtelijk maken en realiseren van duurzame ambities voor een project. Het leent zich voor een diversiteit van toepassingen, waaronder het inventariseren van ambities en het vasthouden aan deze ambities gedurende het proces. In het Ambitiweb staat het project centraal. Er wordt mee gewerkt van het begin tot aan de afronding van het project. Het Ambitiweb helpt om de ambities in één oogopslag helder te maken. Het Ambitiweb is een visuele weergave van de duurzaamheidsthema's en de daaraan gekoppelde ambitieniveaus. Het brede begrip duurzaamheid is uitgesplitst in 12 thema's.

Niveaus Ambitiweb

Het Ambitiweb kent 3 niveaus:

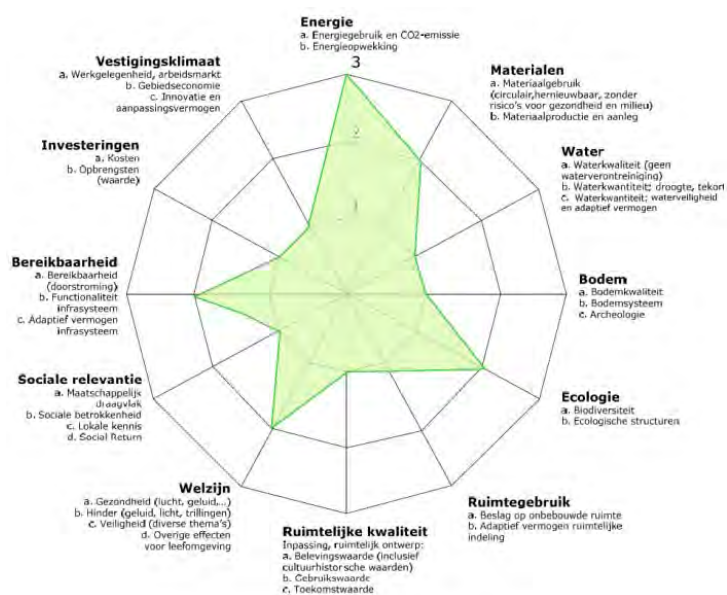
1. Inzicht in de duurzaamheidseffecten op het thema en het behalen van een minimale duurzaamheidsprestatie; in ieder geval wettelijk niveau en voldoen aan de minimeisen voor het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.
2. Stellen van concrete verbeterdoelstellingen en het bereiken van significante duurzaamheidswinst op het thema.
3. Maximale inzet om het meest haalbare te bereiken voor het thema: ipv. 'minder slecht' is er geen negatieve belasting (bijv. klimaatneutraal, energieneutraal) en wordt zelfs een positieve bijdrage geleverd (bijvoorbeeld energie leverend).

Inzet Ambitiweb

Het Ambitiweb kan flexibel ingezet worden, afhankelijk van de behoefte van betrokken stakeholders en de fase waarin het project of proces zich bevindt. Gebruikers zijn vrij om (sub)thema's toe te voegen of weg te laten en de definitie van de drie ambitieniveaus aan te scherpen, om optimaal aan te sluiten bij de eigen organisatie en projecten. Wel wordt aangeraden om het Ambitiweb met alle 12 thema's steeds als basis te gebruiken, om zo te borgen dat aan alle thema's aandacht is besteed.

Het Ambitiweb wordt toegepast omdat het:

- de gezamenlijke ambities voor uw project eenvoudig en in één oogopslag weergeeft
- de focus aanbrengt op de voor u belangrijkste thema's
- een handvat biedt voor het zoeken naar de kansen die de meeste duurzame meerwaarde leveren
- helpt bij het verantwoorden van een bewuste duurzame keuze.
- helpt bij het voeren van de juiste discussies over waarom (belang) en hoe (proces) in plaats van het wat (inhoud/techniek).
- een efficiënt communicatiemiddel biedt richting betrokken stakeholders, zowel intern als extern.

Duurzaamheidsprogramma infrastructuur 2019-2023

KANSEN

Veranderende landelijke/regionale ambitie
Ontwikkeling nieuwe duurzame oplossingen

CONTEXT

Klimaatakkoord Parijs
Ondertekening Duurzaam GWW2.0
Metropool Regio Amsterdam doelen circulair inkopen (10% 2022 & 50% 2025)
Coalitieakkoord 2019-2023
Omgevingsvisie FlevolandStraks
Mobiliteitsvisie 2015-2030
Programma Mobiliteit en Ruimte
Landelijke beleidsdoelen

AMBITIE

Duurzaamheid is in 2020 een integraal onderdeel van alle spoor-, grond-, water- en vaarwegenprojecten. Duurzaamheid is 'business as usual' (Greendeal GWW 2.0)

AANLEIDING

Voortraject binnen de afdeling INFRA ohgv duurzaamheid
Resultaten van de CO2-footprint 2016
Beschikbaar budget voor duurzaamheid
Uitkomsten ambitiewebs voor grote projecten
Opstellen maatregellijst duurzaamheid
Keuzenotitie 'Het Goede Voorbeeld'
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld'

ONGEWENSTE EFFECTEN

Bepaalde verwerkingscapaciteit van installaties voor hergebruik
Hogere kosten van voorbereiding en uitvoering projecten
Hoger risico mbt. kwaliteit van de infrastructuur
Minder keuze in leveranciers van duurzame materialen/oplossingen

STRATEGIE

Het behalen van de doelstellingen door bewezen innovaties als standaardoplossingen toe te passen in projecten.
Focus op CO2-reductie van materiaalstromen
Van Maatregel naar Doelstelling
Op weg naar Circulaire & Energieneutrale Infra
Cultuurverandering
Eigen organisatie geeft het goede voorbeeld

DOELEN

Minder CO2-uitstoot
Minder energieverbruik
Meer eigen opwekking
Minder gebruik van primaire grondstoffen
Meer hergebruik van vrijkomende materialen
Meer inzicht in materiaalgebruik

Indicatoren in 2027:
CO2-reductie 32%
Gebruik secundaire materialen 25%
Medio 2021 kan een duidelijker beeld gegeven worden over het behalen van de doelen.

BELANGHEBBENDEN

Provincies
Waterschap
Rijkswaterstaat
Opdrachtnemers

Provinciale Staten - Gedeputeerden
Afdelingshoofd & Bureauamangers
Ambtelijke organisatie

BEDREIGINGEN

Veranderende landelijke/regionale ambitie
Risiko's van duurzame oplossingen

INSPANNINGEN

Organiseren v/h vergroten/delen kennis over duurzaamheid voor de belanghebbenden
Organiseren van de samenwerking met markt & wegbeheerders
Cultuurverandering in de ambtelijke organisatie

BATEN

25% CO2-reductie in 2020 tov. 1990
(49% CO2-reductie in 2034 tov. 1990)

2027
25% gebruik secundaire /groene grondstoffen (50% secundaire grondstoffen in 2030)
(100% secundaire grondstoffen 2050)
Volledig hergebruik vrijkomende grondstoffen
10% reductie in het energieverbruik
50% eigen energieopwekking
(100% eigen energieopwekking in 2030)

RESULTATEN

Inkoop duurzamere grondstoffen (oa asfalt) dmv. MKI
Grondstoffenpaspoort
Inzicht en hergebruik vrijkomende grondstoffen
Duurzamer betonnen fietspad
Maatregelen voor kleinere materiaalstromen
Gebruik alternatieve brandstof in projecten
Jaarlijks min. één innovatieproject
Eigen energieopwekking
Duurzame opdrachtnemers

AFBAKING

Het programma betreft niet de CO2-reductie van de gebruikers van de Infra
Het programma is niet gericht op het verduurzamen van partners
Het duurzaamheidsprogramma's richt zich niet op risicovolle innovatieve technieken maar het opschalen van bewezen innovaties.

RANDVOORWAARDEN

Bestaande wet- en regelgeving mbt. tot de GWW sector
Het duurzaamheidsprogramma past binnen bestaand beleid
Het duurzaamheidsprogramma past binnen bestaande politieke besluiten
Bestaande besluiten binnen ambtelijke organisatie

MIDDELEN

Duurzaamheidsmedewerkers (1 FTE Infra & 0,5 FTE Verbindingsofficier SB)
Gewenst budget duurzaamheidsprogramma 600k per jaar (uitvoeringsprojecten & ondersteunende werkzaamheden) (1% van de jaarlijkse investering (50 mln) aan de provinciale infrastructuur)

ORGANISATIE

Verantwoordelijke bestuurder: Portefeuillehouder Infra
Opdrachtgever: Bureauhoofd Bureau Wegen & Vaarwegen
Programmamanager: Adviseur Duurzaamheid
Uitvoerders programma: Ambtelijke organisatie
Aanjager programma: Adviseur Duurzaamheid